

Geopolitieke verschuivingen bedreigen kabinet-Schoof meer dan binnenlandse oppositie

Door [Bart Jan Spruyt](#) - 8 maart 2025

Geplaatst in [Europese Unie](#) - [Kabinet-Schoof](#) - [Oekraïne](#) - [Rusland](#)

De gebeurtenissen van de afgelopen weken zetten de nationale en Europese politiek zo onder druk dat de bestaande verhoudingen wel eens snel kunnen gaan veranderen. De populistische revolutie van november 2023 kan dan zomaar uitgroeien tot een hinderlijk intermezzo.

'Events, my dear boy, events!', antwoordde Harold MacMillan op de vraag wat het moeilijkste was aan het zijn van minister-president. MacMillan was minister-president van het Verenigd Koninkrijk in de jaren 1957-1963, en zijn jaren in Downing Street 10 werden geplaagd door economische en sociale onrust.

Geopolitieke oppositie

De echte oppositie, heeft Winston Churchill in 1919 gezegd, bestaat uit 'events', onverwachte gebeurtenissen die alle plannen, vaak het resultaat van moeizaam gesmede compromissen, in één klap in de prullenbak doen belanden.

Ons kabinet had het al te stellen met geduchte oppositie, van binnen en van buiten de coalitie, maar de recente geopolitieke wendingen hebben een serie van gebeurtenissen gecreëerd waarbij de politieke oppositie tegen het kabinet-Schoof zowel qua omvang als qua consequenties in het niet valt.

De puzzel van de Voorjaarsnota - de update van de lopende begroting over 2025 - was al ingewikkeld. Weliswaar voorspelde het CPB voor dit jaar een economische groei van 2 procent die miljarden extra

Geopolitieke verschuivingen bedreigen kabinet-Schoof meer dan binnenlandse oppositie

naar de staatskas zal doen vloeien, en weliswaar hopen NSC (Pieter Omtzigt) en BBB (Caroline van der Plas) op enige inschikkelijkheid van de strenge minister Heinen van Financiën nu er forse meevallers zouden zijn op grond van te strikte ramingen, maar de wensen van de coalitiepartijen zijn fors.

NSC wil extra geld om de bestaanszekerheid te vergroten, onder andere via een lagere gasbelasting. BBB wil miljarden extra voor de boeren, onder andere via 5 miljard uit het Klimaatfonds. De VVD eist leuke dingen voor de hardwerkende Nederlander die ongeveer 1 miljard gaan kosten, en de PVV zet in op extra geld voor gewone Nederlanders die steeds meer moeite hebben om hun huur en boodschappen te betalen.

Verschuivende tektonische platen

En dan liggen er ook nog wat oudere financiële problemen op een oplossing te wachten. Het ministerie van Volksgezondheid moet nog steeds bezuinigingen vinden om een deel van de bezuinigingen op Onderwijs te voorkomen. En de Tweede Kamer moet nog altijd een dekking vinden voor het financiële gat van 1,2 miljard euro, dat recent ontstond toen een meerderheid besloot toch maar af te zien van een btw-verhoging op boeken, media, cultuur en sport.

Begin januari sprak Schoof al van 'een ingewikkelde puzzel', en die is door de verschuivende tektonische platen onder de internationale politiek alleen maar nog veel ingewikkelder geworden. Om een vredesakkoord tussen Rusland en Oekraïne af te dwingen en de veiligheid in Europa verder aan Europa zelf over te laten, heeft Amerika zich teruggetrokken en staan de Europese landen voor een ongekennde uitdaging die hallucinante geldbedragen vereist.

PVV en BBB steunen extra uitgaven niet

Tijdens een debat over Oekraïne deze week zei Schoof dat het kabinet de steun aan Oekraïne wil voortzetten en daarvoor opnieuw 3,5 miljard euro reserveert. Mooi die steun, zei Wilders, maar die staat niet in het hoofdlijnenakkoord en hij voelde zich daarom niet gehouden deze afspraak uit het regeerakkoord te steunen. Als er al meer geld naar Defensie en naar Oekraïne gaat, dan ook meer geld naar de mensen voor hun gasrekening, huren en boodschappen. Alleen als daarin wordt voorzien, zal de PVV die nieuwe uitgave van 3,5 miljard bij de besprekingen over de Voorjaarsnota steunen.

Frans Timmermans (GL-PvdA) noemde deze houding 'trumpiaans', een 'verantwoordelijkheidsvakantie', omdat Wilders zich deze houding kan permitteren nu hij weet dat oppositiefracties de extra uitgave van 3,5 miljard toch wel zullen steunen. Omdat ook de BBB die extra uitgave niet steunt, is er volgens Timmermans sprake van een 'tot op het bot verdeeld kabinet' waar de VVD uit zou moeten stappen. De nieuwe internationale verhoudingen leiden dus meteen al tot een dreigement met nieuwe verkiezingen.

En alsof al deze binnenlandspolitieke schermutselingen al niet genoeg zijn, stond Schoof aanvankelijk ook nog eens met lege handen op de extra Europese top van afgelopen donderdag. De voorzitter van

Geopolitieke verschuivingen bedreigen kabinet-Schoof meer dan binnenlandse oppositie

de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, stelde afgelopen dinsdag voor om zo'n 800 miljard vrij te maken voor een Europees 'herbewapeningsplan', en daartoe de begrotingsregels te versoepelen en gezamenlijke leningen (ter hoogte van 150 miljard) aan te gaan.

Een Kamermeerderheid (inclusief drie van de vier coalitiepartijen) sprak zich daartegen uit, wat Schoof in een ongemakkelijke positie leek te manoeuvreren. Maar donderdagavond besloot Schoof zich in Brussel toch 'positief en constructief' op te stellen. Hij ging toch akkoord met de plannen omdat de gezamenlijke schulden toch geen 'eurobonds' zouden zijn en de plannen nog in wetten moeten worden uitgewerkt waar alsnog kritisch naar kan worden gekeken.

Interessante tijden

Het zijn 'events' die het Nederlandse kabinet voor ongekende uitdagingen stelt. Ondanks het feit dat er nog geen begin van een einde aan de oorlog in Oekraïne in zicht is, hebben de eerste twee maanden Trump tot een paniek en dynamiek geleid die ervoor zorgt dat alle wilde plannen gewoon moeten doorgaan - wat het parlement er ook van vindt, en hoezeer die uitgaven ook ten koste lijken te zullen gaan van de beloften waarop partijen in november 2023 bij de verkiezingen hebben gewonnen.

Het zijn nogal interessante tijden, waarin de politieke verhoudingen snel kunnen verschuiven en de populistische revolte ineens de geschiedenis kan ingaan als een hinderlijk intermezzo.

[Bart Jan Spruyt](#) is historicus en journalist. Zijn columns over politiek en samenleving verschijnen iedere zaterdag in Wynia's Week.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!